

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

Τμήμα Αειφορικής
Γεωργίας Γεωπονική Σχολή

Εργαστηριακές Ασκήσεις Γενικής Ανόργανης Χημείας

9^η ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

Προσδιορισμός pK_a ασθενούς οξέος με τιτλοδότηση

Αγγελική Απ. Γαλάνη
Χημικός PhD,
Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό (ΕΔΙΠ)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σταθερά ιονισμού K_a ασθενούς οξέος

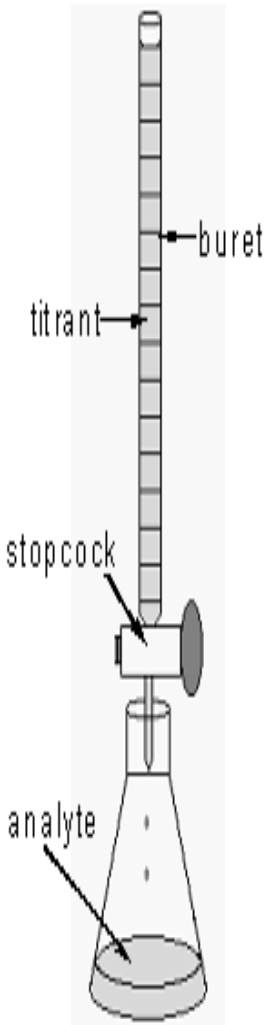
- Η ισχύς ενός οξέος HA , εξαρτάται από το κατά πόσο η αντίδραση ιονισμού του προχωρά προς τα δεξιά.

- Ποσοτικά η ισχύς του οξέος δίνεται από το μέγεθος μιας σταθεράς ισορροπίας. Αυτή η σταθερά ισορροπίας ονομάζεται K_a , και ορίζεται από τη σχέση:

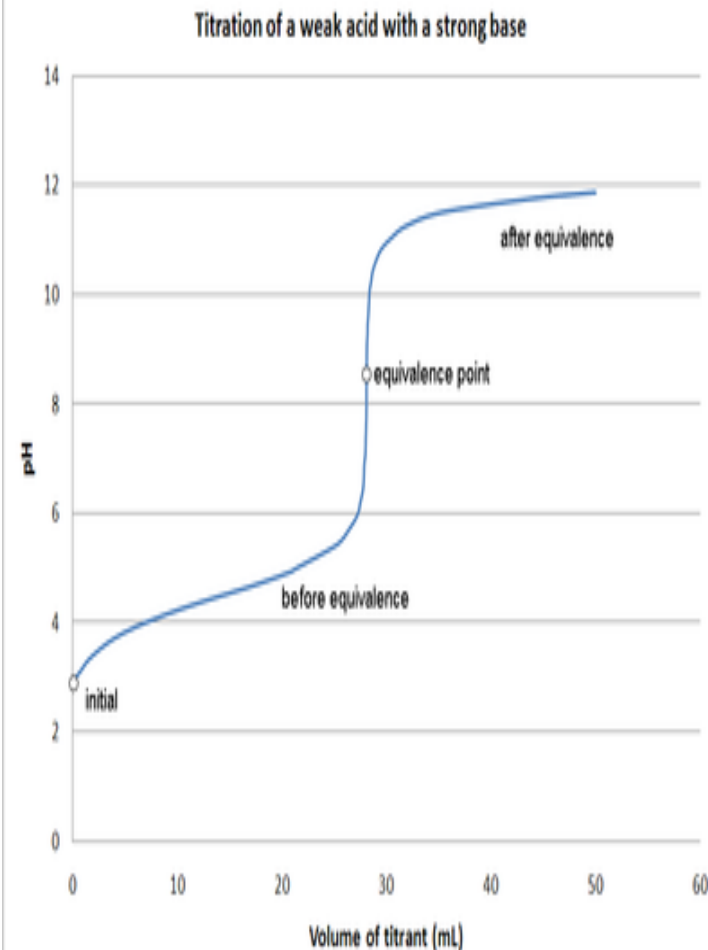
$$K_a = \{[H^+][A^-]\} / [HA] \quad (2)$$

Καμπύλη τιτλοδότησης

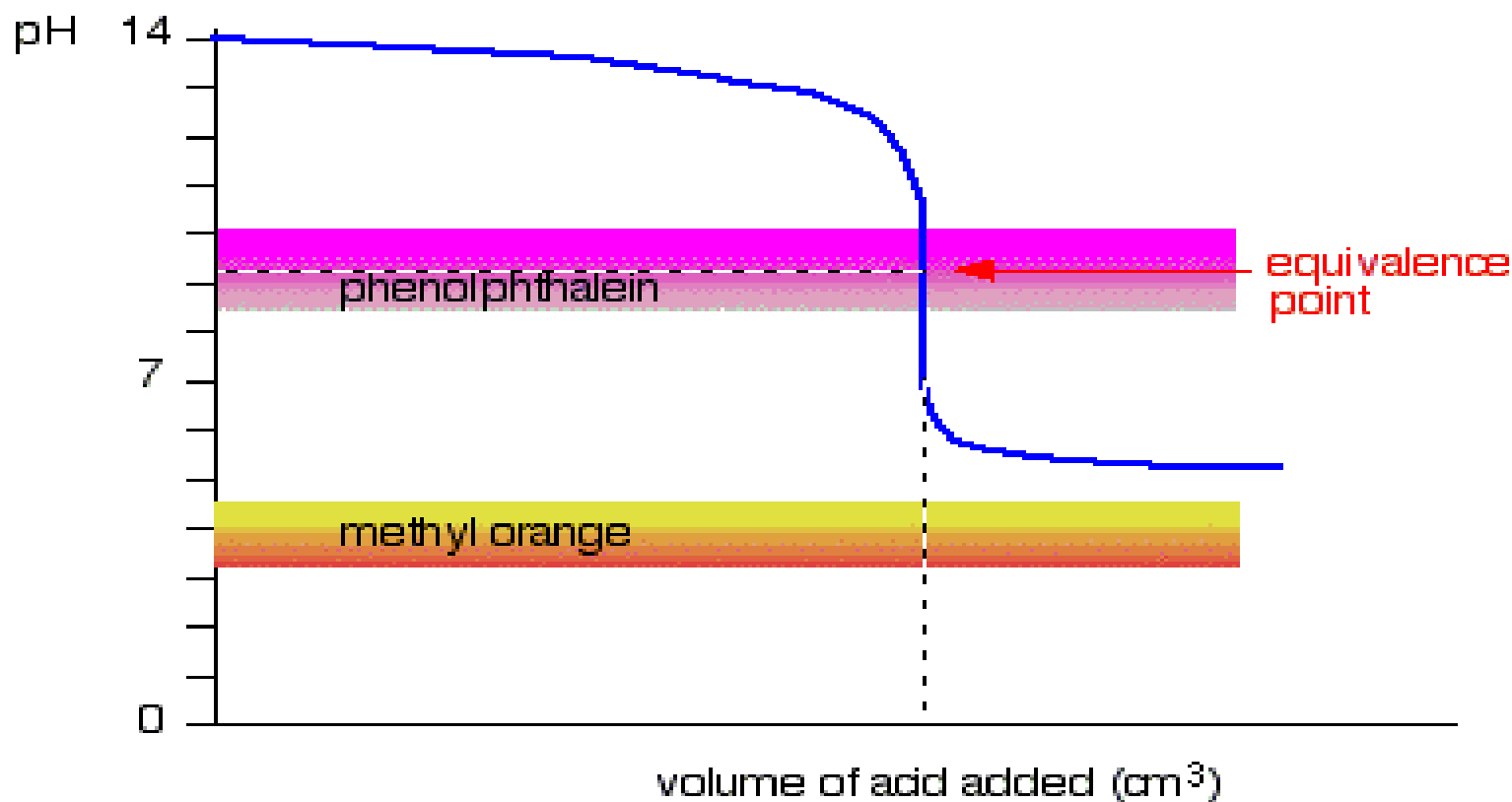
- Καμπύλη τιτλοδότησης, είναι το γράφημα των τιμών pH διαλύματος αναλύτη (άξονας y), ως συνάρτηση γνωστών και μετρημένων με ακρίβεια (με τη βοήθεια προχοϊδας) όγκων τιτλοδότη, (άξονας x).

- Κάθε τιμή pH αναλύτη, αντιστοιχεί σε προσθήκη συγκεκριμένου και γνωστού με ακρίβεια. όγκου τιτλοδότη.

<https://en.wikipedia.org>

Καμπύλη τιτλοδότησης ασθενούς οξέος με ισχυρή βάση - Εύρεση ισοδύναμου σημείου με τη βοήθεια δείκτη

Καμπύλη τιτλοδότησης ασθενούς οξέος με ισχυρή βάση

Εύρεση ισοδύναμου σημείου με τη βοήθεια της 1^{ης} παραγώγου τιτλοδότησης

- Το τελικό σημείο μπορεί να προσδιοριστεί επίσης και με τη σχεδίαση του πρώτου παραγώγου της τιτλοδότησης και την αναζήτηση της υψηλότερης κορυφής αυτής.
- Κάνουμε τη γραφική παράσταση $\Delta\text{pH}/\Delta V$ (άξονας y) σε συνάρτηση με τον όγκο V (άξονας x).

➤ Όπου

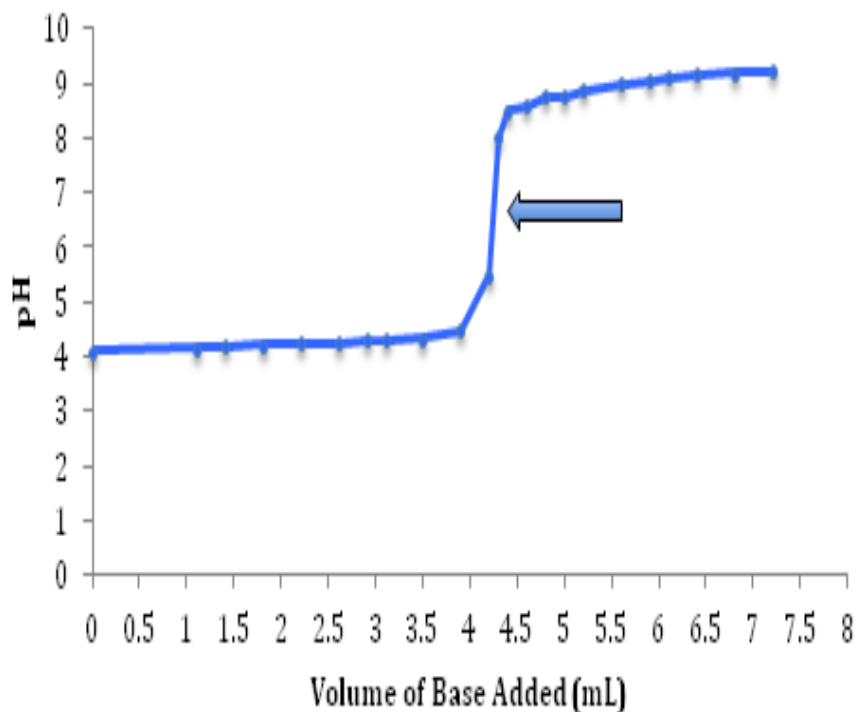
$$\Delta\text{pH} = \text{pH}_2 - \text{pH}_1$$

$$\Delta V = V_2 - V_1$$

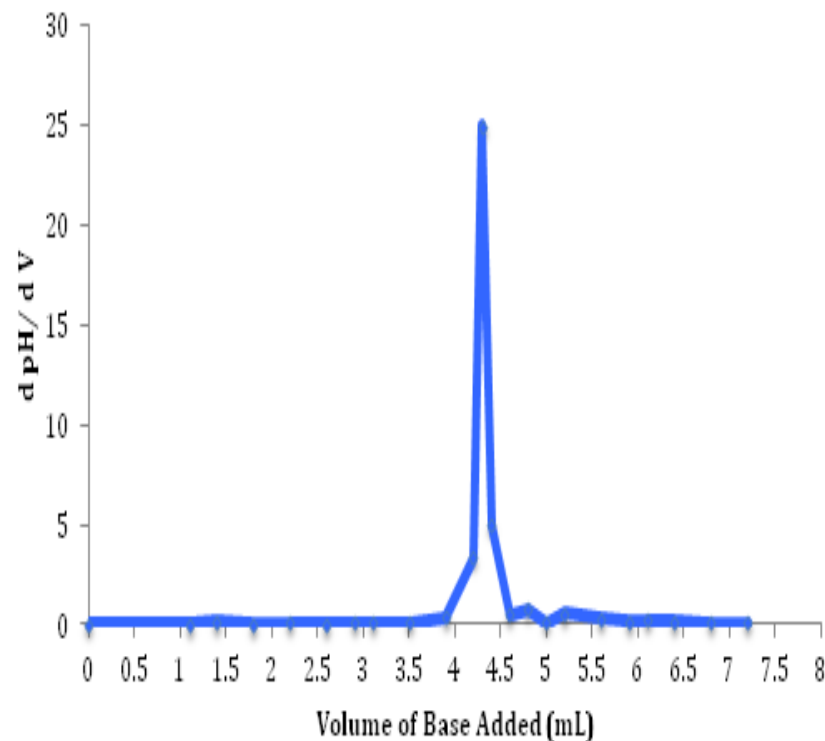
$$V = (V_2 + V_1)/2$$

Καμπύλη τιτλοδότησης ασθενούς οξέος με ισχυρή βάση Εύρεση ισοδύναμου σημείου με τη βοήθεια της 1^{ης} παραγώγου της τιτλοδότησης

Titration

First Derivative of Titration

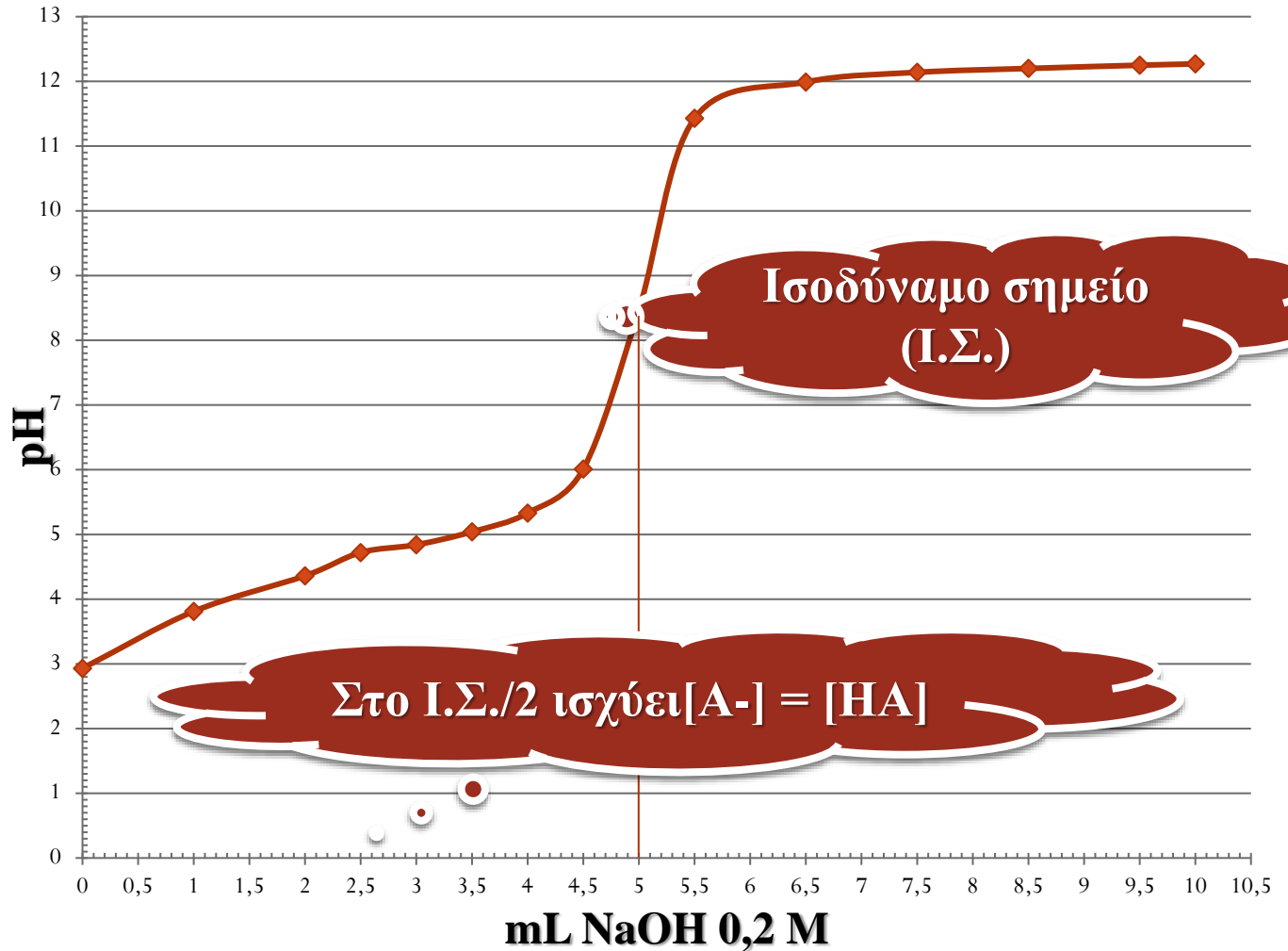

<http://cheo.pbworks.com/w/page/85564222/Acid%20Base%20Titration>

Καμπύλη τιτλοδότησης

Τιτλοδότηση ασθενούς οξέος με NaOH

mL NaOH	pH
0	2,93
1	3,81
2	4,36
2,5	4,72
3	4,84
3,5	5,04
4	5,33
4,5	6,01
5	8,47
5,5	11,43
6,5	11,99
7,5	12,14
8,5	12,2
9,5	12,25
10	12,27

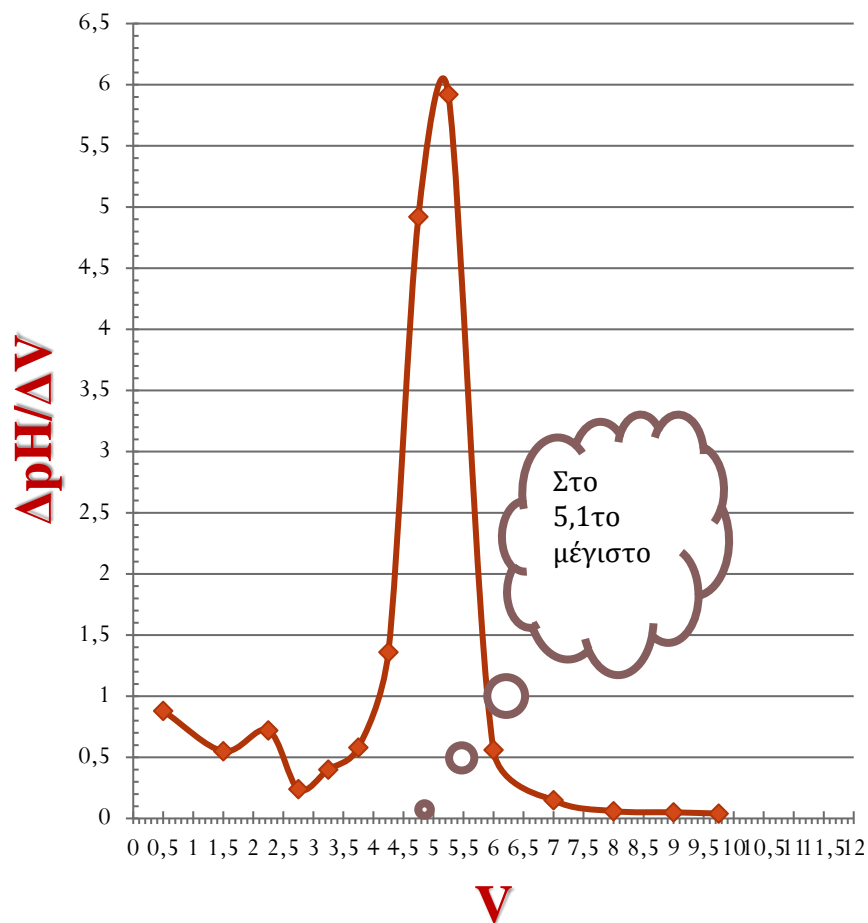

Τρόπος κατασκευής της 1ης παραγώγου της τιτλοδότησης

mL NaOH	pH	ΔV	ΔpH	V	$\Delta pH/\Delta V$
0	2,93				
1	3,81	1	0,88	0,5	0,88
2	4,36	1	0,55	1,5	0,55
2,5	4,72	0,5	0,36	2,25	0,72
3	4,84	0,5	0,12	2,75	0,24
3,5	5,04	0,5	0,2	3,25	0,4
4	5,33	0,5	0,29	3,75	0,58
4,5	6,01	0,5	0,68	4,25	1,36
5	8,47	0,5	2,46	4,75	4,92
5,5	11,43	0,5	2,96	5,25	5,92
6,5	11,99	1	0,56	6	0,56
7,5	12,14	1	0,15	7	0,15
8,5	12,2	1	0,06	8	0,06
9,5	12,25	1	0,05	9	0,05
9,75	12,27	0,5	0,02	9,75	0,04

1η παράγωγος τιτλοδότησης

Γιατί στο Ι.Σ./2 όπου $[A^-]=[HA]$, ισχύει ότι $pH = pKa$

Όπως για το pH ισχύει η σχέση $pH = -\log[H^+]$ έτσι και το pKa ισχύει η σχέση $pKa = -\log Ka$

$$Ka = \{[H^+][A^-]\} / [HA] \quad (2)$$

Από την άλγεβρα είναι γνωστό ότι $\log(ab) = \log a + \log b$

Ετσι, από τη (2) προκύπτει ότι

$$-\log Ka = -\log \{([H^+][A^-]) / [HA]\}$$

$$-\log Ka = -\log \{[H^+]([A^-] / [HA])\}$$

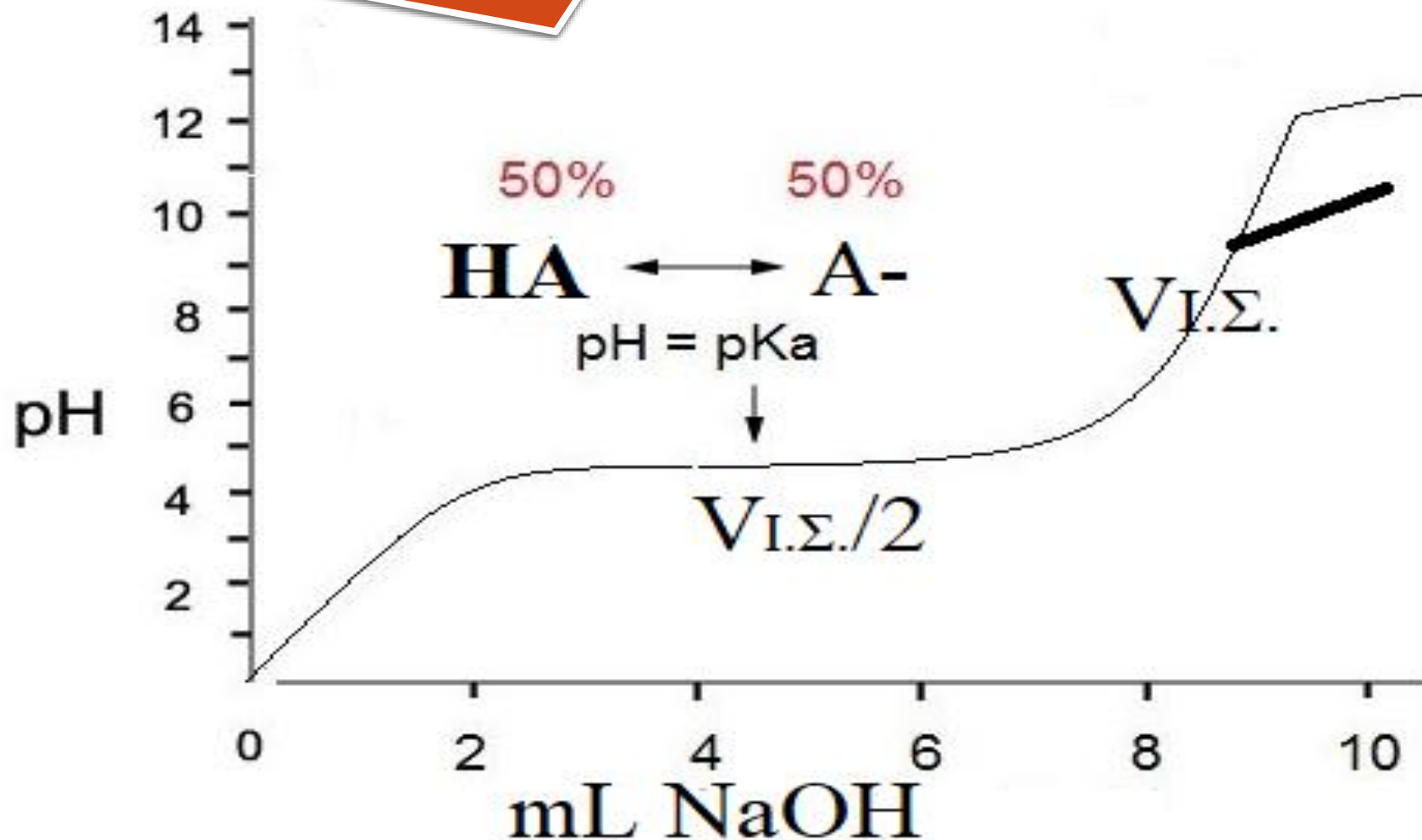
$$-\log Ka = -\log [H^+] - \log [A^-] / [HA]$$

$$pKa = pH - \log[A^-]/[HA]$$

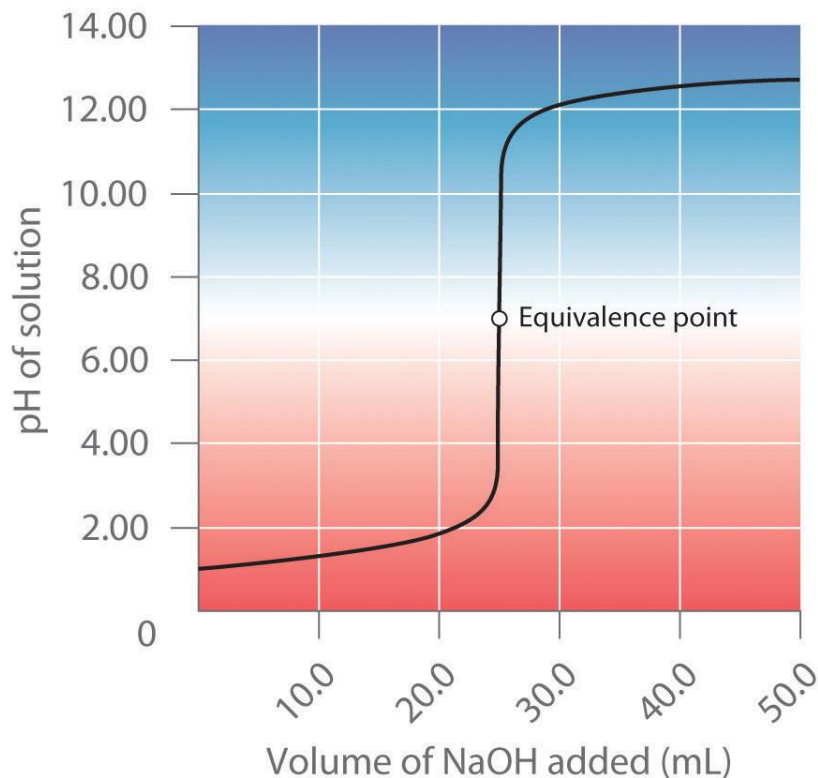
$$pH = pKa + \log[A^-]/[HA] \quad (3)$$

Εύκολα μπορεί να παρατηρήσει κανείς πως όταν $[A^-] = [HA]$, τότε από την εξίσωση (3) προκύπτει ότι $pH = pKa$ (αφού $\log 1 = 0$)

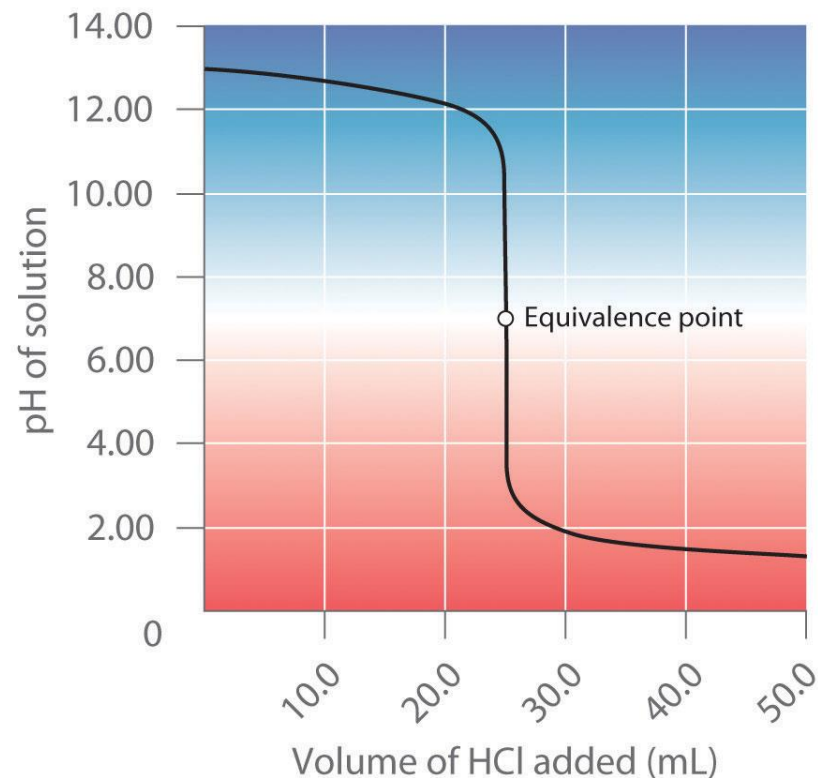
Στο $V_{I.S.}/2$ όπου $[A^-]=[HA]$, ισχύει ότι $pH = pK_a$

Καμπύλες τιτλοδότησης μονοπρωτικού οξέος και μονόξινης βάσης

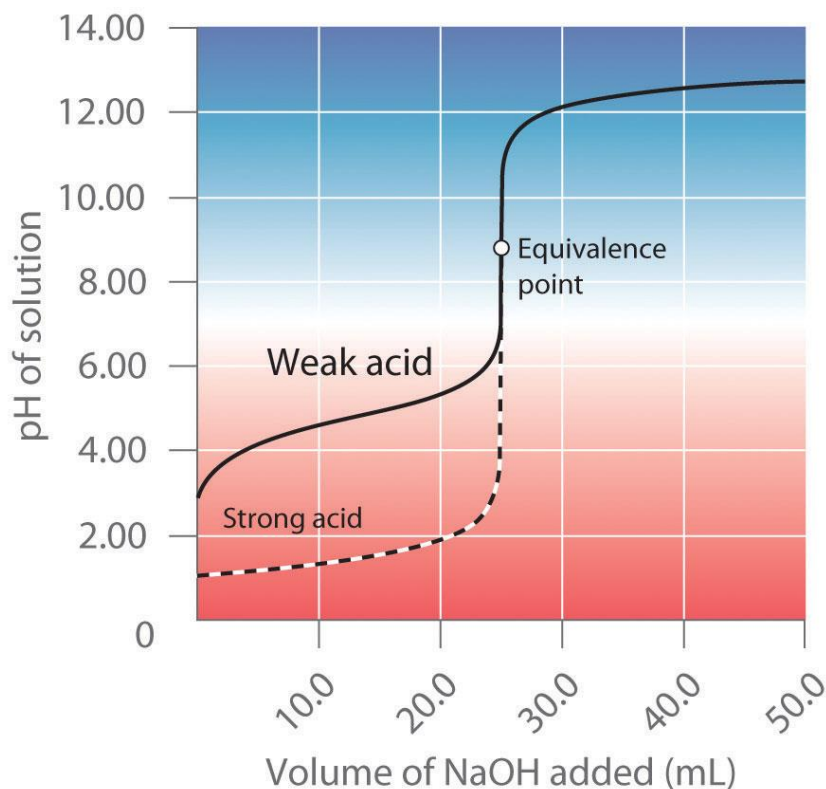
(a) Strong acid titrated with strong base

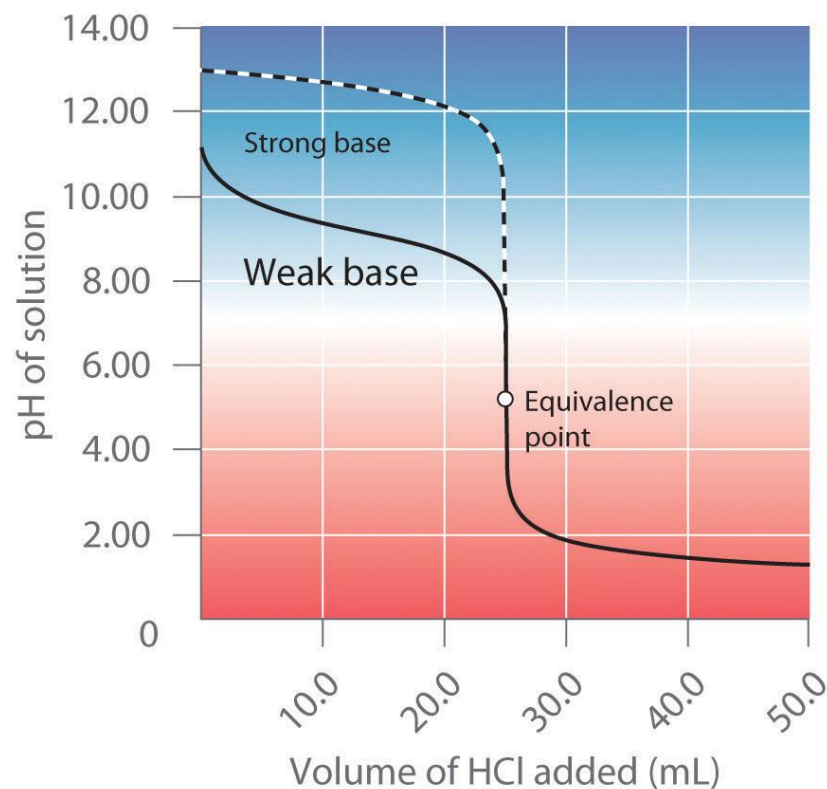
(b) Strong base titrated with strong acid

https://chem.libretexts.org/LibreTexts/University_of_California_Davis/UCD_Chem_002BH/Chapters/Unit_III%3A_Chemical_Equilibria/VI%3A_Acid%E2%80%93Base_Equilibria/15.06%3A_Acid-Base_Titration_Curves

Καμπύλες τιτλοδότησης μονοπρωτικού οξέος και μονόξινης βάσης

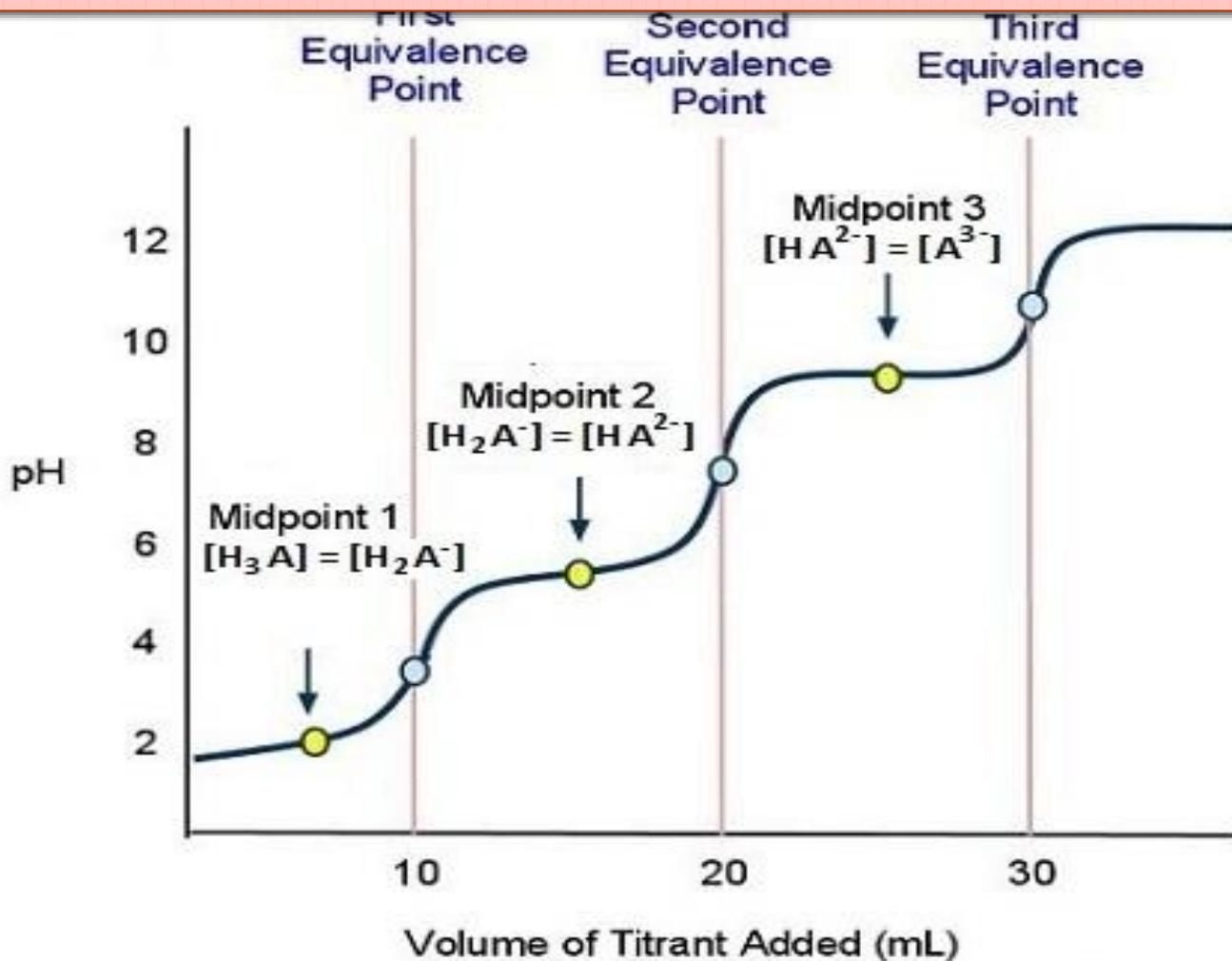
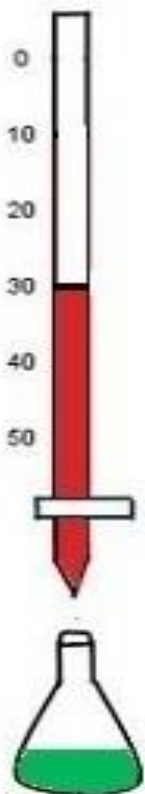
(a) Weak acid titrated with strong base

(b) Weak base titrated with strong acid

https://chem.libretexts.org/LibreTexts/University_of_California_Davis/UCD_Chem_002BH/Chapters/Unit_III%3A_Chemical_Equilibria/VI%3A_Acid%E2%80%93Base_Equilibria/15.06%3A_Acid-Base_Titration_Curves

Καμπύλη τιτλοδότησης πολυπρωτικού οξέος

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Σκεύη-Αντιδραστήρια

- ✓ Προχοΐδα
- ✓ Κωνική φιάλη 50 mL
- ✓ Πεχάμετρο
- ✓ Διάλυμα CH_3COOH 0,06 M
- ✓ Διάλυμα NaOH 0,2 M

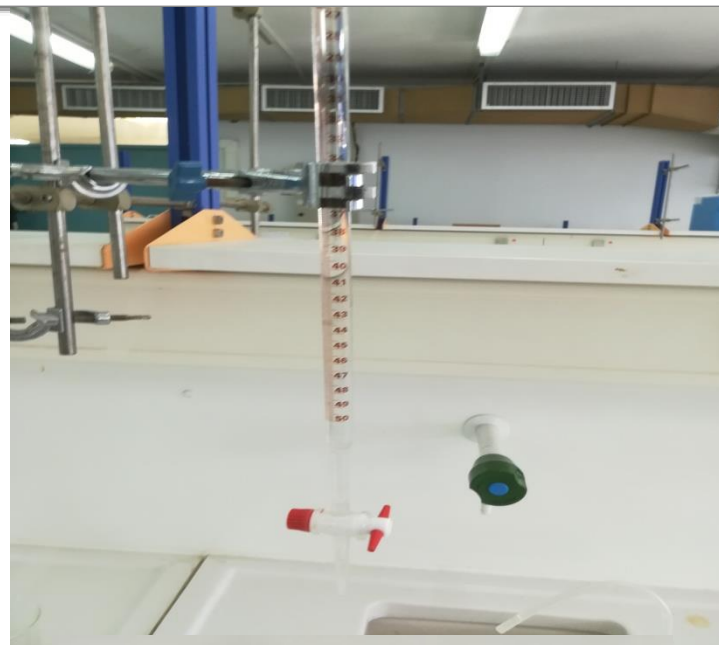
Μέτρα Ασφαλείας

- ✓ Απαραίτητη η χρήση ποδιάς, γαντιών και προστατευτικών γυαλιών

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

1. Γεμίζουμε μια προχοΐδα με διάλυμα NaOH $0,2 \text{ M}$.
2. Προσθέτουμε σε κωνική φιάλη των 100 mL , 50 mL διαλύματος CH_3COOH $0,06 \text{ M}$.
3. Μετρούμε το pH του διαλύματος με πεχάμετρο.

Μετρήσεις - Αποτελέσματα

- 3.** Εφόσον βρούμε από την 1^η παράγωγο τα mL NaOH 0,2 M που αντιστοιχούν στο Ι.Σ. της ογκομέτρησης, βρίσκουμε από την καμπύλη τιτλοδότησης τα mL NaOH 0,2 M που αντιστοιχούν στο Ι.Σ./2 και το pH που αντιστοιχεί σε αυτό, άρα και το pK_a (όπως αναλυτικά περιγράφεται, για άλλες τιμές βέβαια, στο παράδειγμα στις διαφάνειες 7,8 και 9 του παρόντος).

Βιβλιογραφία

- https://chem.libretexts.org/LibreTexts/University_of_California_Davis/UCD_Chem_002BH/Chapters/Unit_III%3A_Chemical_Equilibria/VI%3A_Acid%E2%80%93Base_Equilibria/15.06%3A_Acid-Base_Titration_Curves
- http://www.webassign.net/question_assets/ucscgenchem1/lab_5/manual.pdf
- <https://www.khanacademy.org/test-prep/mcat/chemical-processes/titrations-and-solubility-equilibria/a/acid-base-titration-curves>
- <file:///C:/Users/user/Desktop/10-pka.pdf>
- <http://www.umich.edu/~chem125/W09/Lec08E4W09key.pdf>
- <http://cheo.pbworks.com/w/page/85564222/Acid%20Base%20Titration>
- <https://archive.cnx.org/contents/ad4e6317-3d04-4fd1-8434-94979749828d@1/bis2a-2-2-ph-and-pka>
- <http://mmsphyschem.com/AcBsFd.htm>
- Δεληγιαννάκης Ιωάννης, «Εργαστηριακές Ασκήσεις Γενικής Φυσικοχημείας», Τμήμα Διαχείρισης Περιβάλλοντος & Φυσικών Πόρων, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων